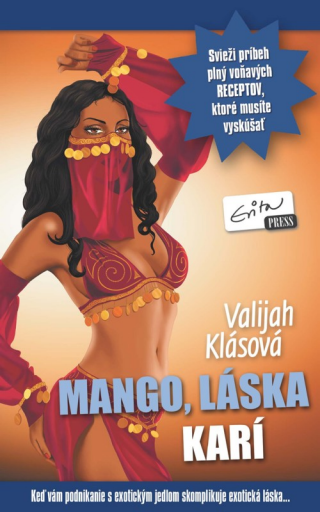

Svieži príbeh
plný voňavých
RECEPTOV,
ktoré musíte
vyskúšať

Grin
PRESS

Valijah
Klásová

MANGO, LÁSKA KARÍ

Keď vám podnikanie s exotickým jedlom skomplikuje exotická láska...

MANGO, LÁSKA KARÍ

ISBN 978-80-8176-127-0

Valijah
Klášová

MANGO, LÁSKA KARÍ

Bratislava máj 2015

Čo som vtedy vedela o Pakistane a o jeho obyvateľoch? Pravdupovediac, veľa toho nebolo. Čítala som však, že je to veľmi nebezpečná krajina, v ktorej žijú teroristi a nešťastné, týrané ženy. Videla som ich v jednom dokumente. Tmolili sa po uliciach, od hlavy až po päty zahalené v čiernych plachtách. Údajne pod nimi skrývajú modriny a jazvy, nesmú chodiť do práce a majú zakázané viesť auto. V podstate nesmú robiť nič. Môžu len sedieť doma, starať sa o deti a čakať, kedy sa manžel vráti z roboty. Dievčatá sa vraj vydávajú už v útlom detstve, a keď s nimi manžel nie je spokojný, pokojne im odreže nos alebo ucho. Naozaj. Na vlastné oči som videla obrázok jednej z nich, tuším sa volala Aiša. Mala veľké čierne oči a husté havranie vlasy, ktoré lemovali

jej krásnu tvár. Uprostred tej krásnej tváre, tam, kde má byť nos, však bola len diera. Škaredý kráter, ktorý jej mal navždy pripomínať, že sklamala manžela a jeho rodinu. Autor portréту zmrzčenej hrdej Aiše dokonca vyhral prestížnu fotografickú súťaž. Plagáty s Aišinou fotkou zaplavili veľké európske mestá a šokovali svojím svedectvom. Jedna americká nadácia neskôr odviezla Aišu do New Yorku a zaplatila jej plastickú operáciu. Manželka Arnolda Schwarzeneggera ju potom privítala na tlačovej konferencii. Aiša bola krásna. Mala inteligentné smutné oči, ktoré videli tak veľa, a medzi nimi krásny nový noštek. Niektoré pakistanské manželky vraj majú šťastie a nos aj uši im zostanú. Žijú však v ustavičnom strachu, že manžel si jedného dňa privedie domov novú ženu (prípadne viac žien) a tú pôvodnú zapudí. Pred niekoľkými rokmi som čítala veľmi peknú knihu. Napísala ju Európanka, ktorá sa vydala do moslimskej krajiny. Keď sa neskôr chcela rozviesť, manžel uniesol ich dcérku. Hlavná hrdinka vynaložila nadľudské úsilie, aby sa aj s dcérou mohla vrátiť do svojej rodnej krajiny. Knižka, v ktorej vyrozprávala svoj príbeh, sa stala bestsellerom a nekompromisným varovaním pre ďalšie adeptky na orientálne

nevesty. Svet moslimov je skrátka peklo na zemi. Aj ja som to tak vnímala, ukrytá v bezpečí európskej slobody a emancipácie.

Potom som však stretla Šahída. Priamo uprostred tej emancipácie a slobody. Konkrétne v pizzerii na Národnej triede. Ešte aj dnes si pamätám, že v ten deň podávali ako denné menu plnené baklažány s kuskusom. Naozaj ideálna kulisa pre našu tému! Práve som mu totiž vysvetľovala, že si chcem otvoriť internetový obchod. Lákali ma orientálne koreniny. Voňavé, ostré, jedinečné, nezameniteľné...

Šahíd sa do môjho plánu veľmi hodil. Je Pakistanec a navyše má veľkoobchod a kamenný obchod na Žižkove. Obchod sa volá Shalamar, podľa orientálnych kráľovských Šálímárskych záhrad. Šahíd dováža ryžu basmati, koreniny a ďalšie špeciality z Pakistanu a Indie. Úplne všetko, čo vám napadne – štiplavé čili papričky, kráľa korenia kardamóm, obrovské kusy kôry škoricovníka, cibulové semienka a pravé indické zmesi korenia, ktoré nekúpate nikde inde. Okrem toho aj rozmanité múky a strukoviny – žltú, bielu i čiernu šošovicu, rozličné druhy fazule, pre ktoré ani neexistujú slovenské pomenovania. Placky čapátí, indické sladké guľôčky *rasgulla* vyrobené zo

syra cottage, cukrový *soan papdi*, ktorý vyzerá ako sklená vata a chutí priam božsky, a množstvo ďalších exotických dobrôt.

Šahíd sedel oproti mne, počúval moje podnikateľské plány a tváril sa, mierne povedané, rezervovane. Potom sa ma opýtal, kde väčšinou kupujem ryžu basmati.

„Basma... čo?“ hlasno som sa zasmiala s ústami plnými baklažánu. „Kdeže! To vôbec nekupujem. Najradšej mám ryžu od Vitany. Tú vo varných vreckách. Poznáš ju? Naozaj nie?“ Pobavil ma.

Ja som ho vydesila, lebo vzápätí som dodala: „To rozhodne musíš vyskúšať! Je to totiž úžasne rýchle a tá ryža je naozaj dobrá.“

To ho evidentne zaujalo. Chvíľu na mňa strnulo hľadel, potom si poriadne odpil z koly a prehodil niečo vo svojom jazyku. Dal si záležať, aby jeho hlas znel veľmi zdvorilo, keď sa opýtal: „Myslíš si, že je dobrý nápad otvoriť si predajňu s tovarom, ktorý vôbec nepoznáš?“ Posledné dve slová vyriekol s veľmi naliehavým, povedala by som až zúfalým dôrazom.

Šahíd je ešte zo starej školy, pomyslela som si. *Príliš konzervatívny*. Ich obchodníci väčšinou dedia rodinné podnikanie a málokedy sa pustia do niečoho mimo svojho odboru.

„Všetko sa predsa naučím. To nebude problém!“ mávala som vidličkou v zamietavom geste.

„Aha, tak to som nevedel. A kde sa to chceš naučiť?“

„Predsa od teba!“

Na to už neodpovedal. Tváril sa trochu smutne, trochu otrávene a vidličkou sa vrtal v baklažáne. Asi mu veľmi nechutil.

Keďže som nevyliciteľná optimistka, nedala som sa jeho očividnou frustráciou vyviesť z miery. Nič na svete ma nedokáže presvedčiť, že plán, ktorý som si práve vzala do hlavy, nemá nádej na úspech. Neznášam akékoľvek priesťahy, konzultácie a veľké bádanie. Dvakrát rež a potom zmeraj, kde bola chyba – to je moje heslo. Pre tých, ktorí to ešte nepochopili – som typický Baran.

Môj obed ležal nedojedený na tanieri. Naklonená nad stolom, s pohárom v ruke, som Šahídovi farbisto opisovala svoje veľkolepé plány. Mám pocit, že moja podnikateľská guráž naňho vtedy neurobila ktovieaký dojem. Hoci pozorne počúval a občas aj niečo poznamenal, bolo mi jasné, že nie je taký nadšený ako ja.

Až po roku mi povedal, že som ho poriadne prekvapila. Vtedy vraj neveril, že svoj internetový obchod niekedy otvorím. Neveril ani, že by mo-

hol byť úspešný, a už vôbec mu nezišlo na um, že totálne podľahnem čaru indickej kuchyne a naučím sa variť výborné kari.

Aj Šahíd však prekvapil mňa! Možno väčšmi než ja jeho. Celý môj život sa totiž za ten rok obrátil naruby.

Oli prišla do kancelárie skôr než ja. Napokon ako každé ráno. Stála pri okne a priam s vedeckým zanietením skúmala uschnuté listy Kristovej koruny. Opatrne kvet otáčala a odtrhala žltohnedé listy.

Hovorím o nej, že je moje dva v jednom: kolegyňa a priateľka zároveň. Býva v Prahe, zatiaľ čo ja sa každý deň trmáčam do práce hodinu vlakom. To je dôvod neskorých príchodov do kancelárie a prakticky nulového spoločenského života. Keď ma nejaký zaujímavý chlapík pozve na pohárik, trápne sa vyhováram, že o piatej *fakt musím* odísť. Možno je to v skutočnosti len moje alibi a spôsob, ako donekonečna predlžovať kómu, v ktorej sa už nekonečné dva roky nachádza môj vzťah. Tento „pacient v kóme“ dávno nerea-

guje na podnety. Nielen pozitívne, ale ani negatívne. Naozaj. Vyskúšala som oboje, verte mi. Pri živote ho držia už iba prístroje a všetky nádeje na zlepšenie stavu sa postupne vytratili. Je najvyšší čas odpojiť hadičky a nechať nebožtíka odpočívať v pokoji. Lenže kde mám na to vziať odvahu? A čo ak sa stane zázrak a pacient po ďalších piatich rokoch náhle otvorí oči a opýta sa: „Kde sme to skončili?“ Čo ak dodatočne budem ľutovať a uvažovať, či predsa len nebola nádej? Koniec koncov, nikomu tu neprekáža, keď tak ticho leží, dýcha a čaká, či ešte nenastane jeho chvíľa.

Jeden z pomyselných prístrojov, ktoré ho držia pri živote, je aj spoločný byt za Prahou. Útulné hniezdočko v romantickej židovskej synagóge prestavanej na prepychové byty. Keď sme si ho kupovali, verila som, že v ňom vychováme deti a strávime zvyšok života. To sa však nestalo a nič nenasvedčovalo, že sa to niekedy udeje. No ten byt, jeho existencia a fakt spoločného záväzku bol stále dosť silným putom, ktoré medzi nami navzdory všetkému pretrvalo. Byt bol obrovský. Keď sa náš vzťah zmenil na chladné spolužitie dvoch dospelých ľudí, usporiadali sme ho tak, aby každému z nás poskytoval súkromie a re-

latívny pokoj. Ja som v ňom bývala nepretržite, Viktor z neho v pravidelných intervaloch odchádzal a zase sa doň vracal. Viem, znie to šialene. A šialené to skutočne bolo.

„Dáš si kávu?“ spýta sa Oli a do varnej kanvice napúšťa studenú vodu.

„Jasné, daj tam vodu aj pre mňa. Kúpila som šišky. Dáš si so mnou?“

Zazrie na mňa. „Veď vieš, že držím diétu! Zjedz si ich sama!“

„Prepáč, zabudla som,“ zamrmlam a zapnem notebook na svojom stole. Čokoládové šišky obradne naukladám na malý tanierik a rýchlo si prečítam ranné e-maily. Jeden ma mimoriadne zaujme. „Tí Dáni mi už poriadne lezú na nervy!“

„Čítaš správu od Annalisy, však?“ Oli stojí vo dverách s táckou, na ktorej je šálka s kávou a hrnček so zeleným čajom. „Aj mňa hneď ráno vytočila. Možno by sme ju sem mali pozvať, aby videla, že už nelozíme po stromoch.“

Odvtedy, ako bývalý majiteľ agentúry predal našu pobočku dánskemu investorovi, panuje medzi pražskou kanceláriou a centrálou v Kodani iskrivé napätie. Je to naša súkromná vojna medzi strednou Európou a Škandináviou.

„To je výborný nápad! Pozveme Annalisu do Prahy, nech konečne vidí, ako má vyzerat' civilizovaná krajina.“ Vezmem si hrnček s čiernou kávou. Bez mlieka a bez cukru, tak ju mám najradšej.

Oli sa pohodlne usadí na stoličke oproti mne. Zoberie si šišku a s vervou sa do nej zahryzne. Ani jedna z nás to nekomentuje. Poznáme sa už dlho a poznáme sa dobre.

„Ako to včera dopadlo? Rozprávala si sa s ním?“ náhle zmení tému rozhovoru.

„Hej, rozprávala. Mám však pocit, že mu trochu prekáža, že vôbec nepoznám ich kuchyňu. Ako keby to bolo dôležité!“ odvetím a teatrálné rozhadzujem rukami.

Oli zaryto mlčí a uprene pozoruje, ako lístky zeleného čaju levitujú v sklenenej nádobke.

Má rovnaký názor ako Šahíd! napadne mi, preto rýchlo dodám: „Dohodli sme sa, že na budúci týždeň zájdeme na večeru do nejakej indickej reštaurácie. Ukáže mi aj kuchyňu, koreniny, ako sa pečie *nán* a podobné veci,“ vysvetľujem náhlivo a omrvinky zo šišky pritom miznú v škárach klávesnice. „Chcem sa trochu dostať do obrazu.“

„Naozaj? To je skvelé! Do ktorej pôjdete?“ Jej úprimný záujem ma trochu prekvapí.

„Neviem. Mám síce nejakú vybrať, ale nijakú nepoznám.“

Na okamih sa na kamarátkinej tvári mihne výraz, ktorý som zahliadla včera nad plneným baklažánom, ale Oli sa na rozdiel od Šahída rýchlo spamätá. „Vyhľadám ti nejaké na internete a potom si z nich vyberieš.“

„Naozaj sa v tom vôbec nevyznám, takže pokojne dajakú vyber, a ak chceš, poď na večeru s nami. Šahíd ocení, keď so sebou privediem znalca karí.“

Natočím obrazovku notebooku jej smerom a do vyhľadávača vyťukám heslo indická reštaurácia Praha. Stránka sa okamžite zaplní dlhým zoznamom exotických názvov: *Tikka, Himalaya, Tandoor, Masala, Taj Mahal, Chanchala...* Čítam všetky tie prečudesné slovíčka a ani za mak netuším, čo znamenajú. Znejú veľmi tajomne a vzdialene. Presúvam sa v zozname a nahlas čítam upútavky: „Nefajčiarska reštaurácia... hálál jedlo, tradičná indická kuchyňa... priamo z pece tandúr...“

Prechádzame menu vari každej z tých reštaurácií a prezeráme si fotografie v galériách. Kovové misky plné karí omáčok, nachrumkavo opečené

placky, malé mištičky s čatní, trojica tmavých kuchárov v snehobielych čiapkach, čašníčka v ružovom sári...

Pomaly sa predou mnou začína objavovať nový svet a láka ma, aby som prekročila jeho prah. Svet voňajúci diaľkou, korením a slnkom. Svet, ktorý je trpký, štiplavý a sladký rovnako ako jeho chute. Pomaličky a zatiaľ akoby nenápadne okolo mňa začne ovíjať svoje hodvábné pavučinky.

Po dlhom rozjímaní nad internetovými stránkami sa nakoniec rozhodneme pre reštauráciu so zvláštnym anglicko-indickým názvom Golden Tikka. Okrem zaujímavého menu a útulného interiéru je tu ešte jeden čisto pragmatický dôvod: reštaurácia je vzdialená len tri zastávky električkou od našej kancelárie.

Nakoniec si však na návštevu Golden Tikky budeme musieť počkať celý mesiac.

Služobné cesty do Kodane som z hĺbky duše neznášala. Ešte si pamätám vzrušenie a nedočkavosť, keď som tam pred rokom letela po prvý raz. Bolo leto. V letných šatách a pohodlných žabkách som si pripadala, akoby som išla na dovolenku. Z lietadla som vystúpila do obrovskej letiskovej haly. Vnútri vyzerala ako mravenisko, cestujúci kmitali a pobehovali na všetky strany. Ťahali za sebou miniatúrne kufríky na kolieskach, boli ovešaní notebookmi, v rukách mali nevyhnutné mobily a tégliky s kávou. Káva! Na to si spomínam zreteľne a nikdy nezabudnem. Silná, poctivá vôňa kávy bola jedna z prvých vecí, ktoré ma privítali na kodanskom letisku. O trochu ďalej som natrafila na obchodík s čokoládovými pralinkami. Úžasná zamatová čokoláda s tým najjemnej-

ším marcipánom. A na konci hlavného koridoru obchod so syrmi. Ich prenikavá chuť bola ťažká a zároveň smotanovo jemná. Navždy som si ju obľúbila.

Cestou do hotela som sa nemohla vynadávať na typické škandinávске domy. Vysoké a hrdé, trochu chladné a odťažité, z červených tehál a s bielymi okennými rámami. Ulice lemovali obrovské kvetináče a závesné debničky s množstvom kvetov. A tá nekonečná šnúra bicyklov! Vpravo aj vľavo plynule tečúce prúdy cyklistov. Bicykle úhladne zoradené v kovových stojanoch. Bicykle nedbanlivo pohodené na ulici pred vchodom do reštaurácie. Bicykle všade, kam ste sa pozreli. Akoby sa každý dán na jednom miniatúrnom bicykli už narodil. Dánsko, ktoré som spoznala v to leto, bolo slnečné a presýtené prázdninovou atmosférou. Nevedela som sa dočkať, kedy vystúpim z taxíka a zhlboka sa nadýchnem priesračne čistej sviežej vône Kodane.

V hoteli už na mňa čakal Joseph. „Hello, Wali,” privítal ma americkou angličtinou. Josephovi predkovia pochádzali z Maďarska, ale Joe, ako sme ho všetci volali, bol rodený Američan.

Pozdravili sme sa bozkami na obe líca. „Ako sa máš? Skvelo? Rád ťa vidím.” Stále rovnaké frázy.

Napočudovanie, z jeho úst nikdy nezneli prázdno. „Ubytuj sa a potom zájdeme na kávu. Chcem sa s tebou porozprávať ešte pred tým stretnutím.“

„Dobre, tiež som sa s tebou chcela rozprávať.“

Keď si slečna na recepcii, oblečená vo zvláštnom čierno-bielom kroji, odpísala z môjho pasu meno a číslo, podala mi kľúč od izby. Hotelík bol malý. Stiesnený dojem ešte väčšmi umocňovali všadeprítomné koberce. Koberec na podlahe, koberec na stene... Do izby ma odprevádzali uzučké chodbičky obalené kusmi hrubého textilu. Dýchol na mňa nevкус a zatuchlina. Nezdržala som sa tam dlho.

O pol hodiny sme už sedeli na slnkom zaliatom pobreží v rušnej kaviarni. Pozorovala som predpoludňajší ruch okolo nás. Joseph sa mi nad oroseným pohárom mojita pokúšal vysvetliť, prečo firmu predal dánskemu investorovi. Agentúra bola mladá. V Prahe sme ju spoločne zakladali pred necelými šiestimi rokmi. Taký môj malý predškolák, ktorý sa už tešil do prvej triedy. Vyrábali a dovážali sme licenčné hračky filmových postavičiek. Macko Pú, Homer Simpson, Disneyho Snehulienka, trol Shrek, myšiak Stuart a ďalší „veľkí“ hrdinovia – to bol môj každodenný chlebič. Za prvé dva roky som získala všetkých veľkých

zákazníkov v Česku a na Slovensku, posledných dvanásť mesiacov som tvrdo pracovala na tom, aby som na spoluprácu nahovorila zahraničných. A keď sa už zdalo, že sa nám otvárajú dvere aj do iných krajín, prišla nečakaná správa: Joseph sa rozhodol firmu predať.

Všetky ekonomické aj logistické argumenty, ktoré mi v ten deň predložil v kodanskej kaviarni, zneli logicky a solídne. Z miery ma však vyvádzała jeho nervozita. Niekoľko ráz urobil pauzu, zložil si okuliare a pomaly ich čistil papierovými utierkami. Jeho slová boli ako kúsky precízne poskladanej mozaiky. Každý argument bol podporený desiatimi ďalšími argumentmi. V jeho reči nebola jediná trhlina.

A práve v tom bol problém. Hľadela som do jeho zelených očí za hrubými sklami okuliarov. *Dočerta, prečo mám pocit, že ti nemôžem veriť?* Túto hru poznám. Dlho a dôkladne sa na náš rozhovor pripravoval. Každá moja otázka alebo námietka boli vopred premyslené a rozobraté a dostali na mieru šitú odpoveď. Tu nebol priestor na diskusiu a už tobôž nie na úprimnosť. Obaja sme to vedeli. Bolo mi jasné, že sa pokúša upokojiť ma pred popoludňajšou schôdzkou s novým riaditeľom a s dánskymi kolegami.